

Křižanová

Respondentka: Pavlína Křižanová, 41 let, bydlí v Dolněmčí od narození, pracuje na sociálním odboru městského úřadu v Uherském Brodě

Naše setkání proběhlo po bezproblémové telefonické domluvě ve středu 29. 4. v kanceláři pí. Křižanové. Rozhovor proběhl velmi příjemně, respondentka byla milá a dost upovídaná, což mi docela vyhovovalo a nemusela jsem do rozhovoru příliš vstupovat. Přestože jsem si myslela, že jde jen o řadovou obyvatelku Dolněmčí, zjistila jsem, že se aktivně podílí na pořádání akcí v souboru Dolněmčánek.

Vy v Dolním Němčí bydlíte od narození?

Tak jsem vlastně rodačka Dolního Němčí. Narodila jsem se tam, žiju tam celý život. Mám jedenačtyřicet let a bydlíme v rodinném domku. Rodiče bydlí také v Dolním Němčí vlastně. Širší rodina bydlí tam nebo v okolí ostatních vesnic.

Jste vdaná?

Jsem vdaná, manžel pochází ze Květné. Strání, Květná, že to je vlastně přechod se Slovenskem.

Přemýšleli jste, že byste se odstěhovali z Dolního Němčí?

Bylo to spíš zpočátku, kdy jsme uvažovali vlastně o stavbě rodinného domu, který jsme tam teda nakonec postavili, bylo to spíš v souvislosti se zaměstnáním manžela, který pracuje v Brně, má sídlo firma. Ale protože může pracovat spíš jako že jezdí více po celé republice, tak jsme nakonec zvolili tu variantu, že jsme zůstali v Dolním Němčí a stejně manžel do práce dojíždí, takže to bylo nevhodnější.

Vy jste někdy pracovala v Dolním Němčí?

Pracovala. Pracovala jsem tam u firmy Baťa (smích), kde jinde. Tam je vlastně možnost akorát firma Baťa a nebo pak statek, družstvo. A jinak takový místní podnikatelé, obchod. Těch příležitostí tam moc není.

Proč jste se rozhodli v Dolním Němčí zůstat? Bylo to proto, že tam máte rodiče?

Určitě. A my jsme vlastně po babičce zdědili pozemek ke stavbě, který je v takové příjemné lokalitě. Je to sídliště spíš sice víc povahou, ale protože Dolněmčí je celé takové v mírném kopci, tak zahrady jsou vlastně... jednu část domu máme do zahrad, kde vlastně nevidíte silnice, vidíte prostě jen tu... ten horizont krajiny je tam velice krásný výhled. To nás nejvíc asi nalákalo.

Máte děti?

Mám jedno dítě, dcerku.

Chodí do školy v Dolním Němčí?

Do druhé třídy chodí. Chodí, ano.

Takže s manželem oba dojíždíte za prací a dcera zůstává v Dolním Němčí?

Tak je s babičkou po příchodu ze školy a má tam kamarádky, chodí do folklórního kroužku Dolněmčánek, takže vlastně i veškeré takové ty aktivity. Chodí do housliček v Dolněmčí, do takového přírodovědného kroužku Pantoflíček, takže veškeré aktivity, co má, včetně kamarádek, tak jsou v Dolněmčí. A díky tomu, že máme prarodiče kousek od domu, tak to není problém a dá se to zorganizovat. Vlastně jak moje zaměstnání, kde nejsou problémy s tím, pokud by bylo zapotřebí, abysme přijeli, tak manžel je vlastně... má pružnou pracovní dobu, takže se přizpůsobí, takže nám to nedělá potíže.

To znamená, že i skrze dceru máte přehled o kulturním dění v obci?

Jo, dá se říct. Já jsem dřív navštěvovala taky folklórní soubor Dolněmčan a tak možná víc přes tu dcerku se teďka účastníme takových kulturních akcí.

Do Dolněmčanu chodí asi snad každý, ne?

(smích) Je to možné. On je vlastně ten Dolněmčan, pak je tam ten mužský pěvecký sbor, ženský pěvecký sbor Tetičky, teď je ten malý Dolněmčánek, který vedla paní Ježková a teď to přebrala Táňa Milošová. Tak nějak trošičku jí s tím pomáhám, pokud je zapotřebí. V letošním roce je naplánovaných hodně, hodně akcí vlastně měli jsme letos první na zkoušku Dolněmčanská notička jsme tomu dali název. Vlastně účastnili se jak příprav, plánování, tak potom už v průběhu celé akce jako zorganizování maminky dětí, které chodí do toho Dolněmčánku. Akce měla opravdu úspěch. Příští rok to bude zase v Horním Němčí, že jsme v takovém jakémsi přátelském vztahu (smích) a pak ten další následující rok by to bylo zase u nás. Účast byla opravdu hojná, bylo tam zúčastněných asi nějakých čtyřicet sedm dětí, zhruba tak nějak. Do padesáti dětí. Všech věkových kategorií, vlastně od těch nejmenších dvouletých až po nějaké třinácti čtrnáctileté děti. Nebyla to soutěž, která by nějak navazovala na nějaké další soutěže, třeba jak probíhá třeba Slaviček, že by se pak dál děti posunovaly. Šlo o to umět se postavit před publikum na pódium a prostě nebát se zazpívat.

Pomáháte s těma přípravami akcí a soutěží častěji?

Jo, tak míváme tam vlastně ještě v rámci fary, kdy jsou tam organizovány dětské dny jako v souvislosti s Dnem dětí. Tak bývá takový den plný her, soutěží, kdy pomáháme s přípravou, s organizací, vlastně s průběhem celé té akce. Už to je vlastně v povědomí těch lidí, že vždycky ta akce bude, až bude příznivé počasí, tak jako se tak nějak vždycky dáme dohromady.

Takže to organizujete svépomocí?

To organizuje fara a paní Martina Smetanová.

Dolněmčánek, dětské dny s farou – ještě někde se angažujete?

Ještě mě napadá, teďka se třeba jenom účastníme, tam nepomáháme, to vlastně organizuje Komise kulturní a sociální, bývají vlastně pálení čarodějnic, které má být zítra. Uvidíme, jaké bude počasí. Co já vím, ještě takové akce... pak už bývají spíš v souvislosti dospělými. Pak to tam bývá nějaká degustace vína, košt vína, nějaká taková soutěž, nevím přesně, kdy to teď bývá. Ale to už jsou takové různé akce. Plesy a takové, co navštěvujem. Ale s nějakým takovým pořádáním, organizací, to je spíš jenom tady to.

K tomu pořádání se dostanete přes vaši dceru nebo máte známé, kteří vás přímo kontaktují, abyste pomohla, nebo že by bylo potřeba něco udělat?

Tak už je to možná v souvislosti s těma dětma. Když se účastníte nějaké takové akce, tak už vlastně se dostanete k těm lidem, kteří to organizují, a pak už nějak se dáme dohromady s tím, že by potřebovali pomoci. Vlastně teď už nefunguje, měli jsme tam, když byla dcerka malá, Sluníčko. Vlastně to bylo pro maminky s dětma, kde jsme se pravidelně scházely a samy jsme si organizovaly nějaké takové akce. Někaké výlety s dětma nebo já nevím někde třeba posezení na zahradě, jo? To bylo takové hrozně fajn. Scházely jsme se na staré škole, ale protože tam teď nejsou momentálně k dispozici nějaké prostory, kde by se ty maminky scházely, tak vlastně ty další maminky s malýma dětma v tom nemohly pokračovat. Ono přeci jako na obci se hodně staví, rekonstruuje, buduje a nebyly teď nějak peníze, aby vlastně byly uvolněné nějaké ty prostory, které teďka nejsou. Ale má to, má to obec jako v plánu. Víím, že tam byly nějaké takové plány, návrhy, kde by takové prostory byly pro ty menší děti s těma maminkama, protože jich je tam hodně teď dětí malých.

Sledujete politiku v Dolním Němčí?

Přiznám se, že dycky jenom v souvislosti nějak s volbama a ne, nejsem jako nějakým takovým účastníkem zasedání. Vždycky jenom spíše tak jak přijde zpravodaj, tak prostě mrknu, co se děje, co se nového plánuje v obci. Bych řekla, že jsem spokojená s tím, jak to u nás v obci funguje, protože je mi jasné, že to není jednoduché sehnat ty peníze a vlastně dat to dohromady všechno tak, aby to fungovalo a ta akce byla dotažená do konce, takže si myslím, že náš pan starosta obec vede dobře.

Zaregistrovala jste nějakou politickou krizi vůči starostovi?

Jo, bylo tam vlastně Dolněmčané. Je to spíš taková mladší část obyvatel, kdy nevím přesně čeho se to týkalo, konkrétně jakých akcí, ale víím, že tam byly neshody v tom, že si tato část myslela, že prostě některé firmy, které už jsou tam jako mají nějakou svou tradici a mají jméno v obci, tak že jsou protěžovány oproti nějakým novým, ostatním. Nevím, víím, že se účastnili nějak voleb, tam to nějak nedopadlo. Nesledovala jsem to přesně. Éé, kdy prostě byly třeba návrhy z jejich strany na to, proč třeba není nějakým způsobem daný do pořádku Hájek – to je tam takový malinký lesík v centru obce, no, teď už spíš v centru, jak se to tam teďka dostavuje, tak byl dřív spíš na okraji Dolněmčí. A jo, samozřejmě, dřív ten Hájek fungoval, byl udržovaný a tak nějaká vůle ze strany obce tam byla, vysadili tam nějaké malé stromky, ale je jasné, že na to, aby se ten hájek nějak dal do pořádku tak jak dřív bývával, když to mívali zahrádkáři, tak by bylo zapotřebí nemalé částky peněz a to je jedna věc, že člověk to vidí, nebo prostě určitá skupina, že by to mohlo být, ale druhá věc kde na to sehnat ty peníze, že? A kdo by se o to staral, kdo by to udržoval a je tam možná trošičku problém s tím, když by se tam cokoli udělalo, tak vlastně by to bylo jak magnet pro děti, možná spíš už takové ty pubertální výrostky. Pojdme to zlikvidovat.

Takže máte pocit, že Dolněmčané vznikli, jenom aby šli proti starostovi?

Jo.

Měla jste snahu vstoupit do aktivní obecní politiky?

Určitě ne. Určitě ne, protože jsem si vědoma toho, že jako když je započatá nějaká akce, něco, co prostě jede, funguje, nějaký projekt, jsou získané prostě nějaké peníze z nějakého projektu, nějaké dotace, tak je nesmírně složité prostě to celé vlastně dát do pohybu, rozjet a tu akci dokončit. A ono se to hrozně lehce posuzuje prostě zvenčí, jo když to někdo, ale možná, když by opravdu to měl začít fungovat sám na vlastní triko a celou tuto akci zorganizovat, tak by se na to dívali jako jinak. Když by on měl být ten, kdo to má na starosti.

Máte pocit, že tento politický „konflikt“ nějak ovlivnil dění v obci?

Nevím, já sem to vnímala tak, že to byla jenom nějaká taková, takový boom v souvislosti s těma volbama a možná už jenom je to samotné, že celé tady tohle vzešlo v souvislosti nějak s volbama. Prostě v blízkosti voleb a ty aktivity, nevím. Nevnímám to teďka nijak jakože by prostě zasahovali do dění v obci, že by nějakým způsobem něco organizovali, co by měnilo dění v té obci nebo že by se nového něco budovalo.

Takže veškeré akce zůstaly v té míře, v jaké byly předtím?

Jo. Ted jsme třeba v souvislosti s tím naším Dolněmčánkem, byť se teďka nechystají žádné volby nic, když jsme požádali prostě o nějaké dotování těchto akcí, tak nebyl problém ze strany vedení obce.

Já už jsem ten konflikt pak nesledovala, vím, že to bylo prostě v souvislosti s těma volbami, něco se řešilo, ale já si myslím, že to teď nějak prostě utichlo. Určitě, určitě tam bude skupina lidí, kteří nebudou souhlasit s tím, co se tam děje, nicméně já si myslím, že u nás, jako v obci, je velice dobře zabezpečená. Prostě, pokud se tam někdo přistěhuje, tak jako síť ať se týče lékařská, dostupnosti veškeré – škola, mateřská škola. Jo, že všechno to tam prostě funguje dobře, všechno je tam bezbariérové.

Jste hodně v kontaktu s místními lidmi. Získáváte informace o obci ještě odněkud?

Jo (smích). Mám takovou kamarádku, která... no ale to sou prostě jenom takové, co třeba nepochytím, že bude třeba nějaké hodová zábava, bude nějaký ples, tak máme vlastně síť známých, kteří třeba bydleli v Dolním Němčí, odstěhovali se třeba za tím druhým partnerem nebo někde jinde postavili dům a vracejí se vlastně za tou kulturou, se vracejí k nám, takže se to třeba dozvíme od známých a tak dál.

A facebook?

To bych řekla, popravdě moc nepoužívám, protože nejsem toho příznivcem. Mně potom vadí, když mi tam pořád chodí nějaké upozornění, že sem tam někoho neodlajkovala nebo tak.

Víte, že máte obecní facebook, o který se někdo stará?

Ani bych pravdu řekla, že nevím, kdo se o to stará. Vlastně vždycky když potřebuju něco vědět, tak mrknu jako na stránky obce. Víím, že tu úřední desku tam mají za povinnost, že aby jim fungovala, aby tam byly veškeré dostupné informace. Ale tady tohle nevím, protože co potřebujeme, tak vlastně obec má vyvěšeno v aktualitách, protože u nás funguje jako hlášení, takže když potřebuju něco vědět, jestli mně něco neuteklo, tak se podívám na stránky obce, kde vlastně je zpětně vyvěšené veškeré hlášení, takže tam si najdu dostupné informace, takže tam se vlastně dozvím všechno potřebného. Já

Křižanová

ho většinou neslyším, protože jsem v práci, ale to mi doma většinou hlásí jako mamka, že něco bude a jinak veškeré takové kulturní akce a když my něco plánujeme, děláme, tak to vyvěsíme na obchodech. Třeba na stránky a pak se to hodí na školu třeba. Vždycky na nějaké takové ty místa, kde nejméně chodí lidi.

To hlášení je pravidelné, nebo když je potřeba občanů něco sdělit?

Když je potřeba, tak se hlásí.

Starosta?

Ne, hlásí tam nějaká paní. Já myslím, že je to paní Salátová hlásí na obci.

Asi nějaká spolupracovnice?

Jo, ano, to je tam paní na úřadě, co ona tam má na starosti, mně se zdá, že přes finance tam je, nevím.

Jak vypadá takový běžný život v Dolněmčí?

No, Dolněmčí dycky bylo považované za takové, jakože se o těch lidech říkalo, že jsou nějaká taková jako honora, jo. Protože se tam pěstoval v dřívějších dobách česnek a dobře se dařilo, že jo. Pak to nějak tak jako upadlo a už je to spíš... no, tak jako jo, družstvo ještě pěstuje česnek, ale jednu dobu to velice upadlo vlastně v souvislosti s dovozem zeleniny a hlavně toho česneku někde z Číny. A teď se intenzivně snaží nějak jako tu sadbu, to byste někde spíše zjistila asi na družstvu nebo tak někde. Ale bylo to spojované s tím, já nevím, proč to tak bylo, dycky babička říkávala, že Dolněmčani, to byli někdo. A možná to bylo v souvislosti s těma, rivalita s těma okolními obcema a co máme tady jako velká kulturní akce, tak je třeba udržovaný hřbitov, jo. To když bys třeba chtěla jít podívat někde na hřbitov, tak se zkus tady podívat někde na hřbitov...možná někde kolem Němčí obce. Ale třeba podívat se na hřbitov někde v Čechách a přijít se podívat na hřbitov do Dolněmčí... Možná by to stálo za to, když třeba jsou dušičky. Tam máte opravdu vazby, to, to je výstava floristiky jo. A vůbec celkově údržba toho hřbitova a toho vlastně, jak jsou udržované ty jednotlivé hroby, to je prostě nádhera. Samozřejmě, člověk by neměl chodit na hřbitov se podívat, jako že kochat, ale už prostě odpradávná, co vím dycky babička... ježišmarja, fúka větr a tam mně to shodilo tu vázička a prostě už jenom ten pocit, že by ta vázička ležela a šla tam susedka, teďka by uviděla, že ta vázička je tam spadlá a nikdo tam nebylo, takže to tak prostě přetrvává vždycky. Moje maminka říká, no bych byla blbá, kdybych na ten hřbitov chodila, když prostě přeletí nějaký jarní pyl, abych to šla ošmudlit, ale protože ví, že je tam pochovaná ta babička, která prostě na tady toto dbala. No to já bych babičce neudělala, abych to nešla přešetřit, jo. Takže už tam prostě každý den skočí a prostě vysazuje tam kvítka podle toho, jak je ta roční doba a ty výzdoby květinové a prostě fakt v tom tak nějak jako ty generace pořád pokračují. Toto je ten další jakoby kulturní prvek no.

A má ten hřbitov takhle něco na starosti?

Nene, to si tam každý tak jako hlídá. Jsou tam investovány velké částky do těch náhrobků a potom v průběhu roku ta údržba. To fakt třeba obdivuju, že někdo někomu se prostě chce tam jsou jako

určití lidé, kteří tam nechávají dělat živé vazby. Obrovské, nádherné živé vazby, které tam prostě jako na dekoraci, na pohřby a ono to vlastně venku vydrží chvilinku, že. No ale tak prostě to tak mají no.

Je to vyzdobení hřbitova nějakou rivalitou mezi sousedy?

To možná, já nevím, možná to tam tak někdo má nastavené, ale to už bylo spíš tak jako že prostě aby to bylo pěkné. Jo. Nevím, moc mně to nesedí k tomu hřbitovu, ale už je t tam tak jako zažité a fakt jako možná už tím, že fakt jako ten hřbitov, přestože tak, jak vlastně říkávali babička s dědečkem, on byl fakt jako na kraji obce. A tak jak se ta obec rozrůstala, tak vlastně my ho máme opravdu v centru. Jo, že kolem jsou vlastně bytové zástavby ze všech stran a tím je ten hřbitov takový jako v centru. Takže je tam hodně hodně investováno, vlastně lidi, vždycky se pořádají nějak sbírky na opravy kostela, hřbitova. Samozřejmě obec se tam taky spolupodílí na tom. Je to další takový kulturní prvek obce. A vy ste říkala ten život v dědině. Prostě normální, spousta lidí jezdí za prací pryč, ale takový ten normální život, vždycky záleží na tom, na jaké sousedy třefíte, že. My sme trefili, my máme úplně úžasné sousedy jako a je to tam takové éé... třeba co tak v Horním němčí, tam máme taky rodinu, tak tam vždycky když jdete, tak se nestane, že by vás děti nepozdravily, jo. Ať už vás znají neznají, prostě je to malá dědina a kdo tam kdokoliv jde, tak pozdraví. V Dolněmčí taky, ale už to není tak časté jako spíš jenom ti, co vás jako znají. A protože se to neustále rozrůstá, je tam spousta nových rodin, ale taky když taky potkáte prostě maminky mladé s kočárkem, tak jako jde, usměje se, pozdraví. Ještě tam pořád přetrvávají takové nějaké ty zvyky té dědiny, té obce, že už to není jak na nějakém městě.

Máte pocit, že se tam poslední dobou přistěhovává více lidí? Nebo vidíte spíš odliv mladých do měst?

Právěže tam jako jsou mladí lidi, kteří si tam postavili ty domky vlastně, tam na tom sídlišti. Tam nad hájkem. A nevím, co tam zůstávají třeba i mladí, kteří se třeba vezmou, tak si spravují třeba u rodičů jako nějaké bydlení. Takže ti mladí jsou tam.

Co se týká kulturního vyžití, máte tam dost akcí a spolků, ale takový ten úplně běžný život, když přijдете z práce. Jak to vypadá?

Když přijdu z práce, tak stihnu tak akorát co je zapotřebí, protože třeba máme doma dva psy a králíka a andulky. Takže to stihneme akorát tak s dcerkou udělat úlohy a poklidit to. Zahrádku mám, spoustu květin, a takže spíš takové to běžné. Pak jde dcerka třeba někam ke kamarádkám nebo kamarádky někdy jdou k nám. Takže přes ten týden tam toho času na kulturu moc není. Máme tam různé cvičení, které vlastně většinou probíhá v tělocvičně, takže když někdo potřebuje, zajde si na cvičení. A ono zase to Dolněmčí je tak jako dobře strategicky vlastně postavené, že tam jako blízko Uherský Brod, Uherské Hradiště, takže možnost jako zajít si do divadla není problém. Ale říkám, já teďka třeba nestíhám vůbec nic. Ono v té práci, jak jsou úřední dny pondělky, středy, jo, takže úterky čtvrty to zas má potom zase dcerka různé kroužky a máme nějaké akce, takže celý ten týden je nějak tak nabitý od rána do večera.

O víkendu zůstáváte v Dolněmčí?

My jsme takový, jak bych řekla, cestovatelé a rádi jezdíváme na já nevím – zima, lyžujeme, léto, hodně na kole a taky jako manžel je rybář, takže vždycky někde zajedeme na ryby a hodně jezdíváme

na výlety. Teď jsme třeba byli na kole Vinohrady, Uhrske Hradiště. Jo, to je úžasná akce. Takže vždycky otvíráme vinné stezky, zavíráme vinné stezky (smích). Jo, že jezdíváme na různé akce...

Takže nemáte čas setkat se s lidma z obce?

Ale to spíš tak jako tak v průběhu třeba jdete jenom tak, potkáte sousedku, tak za plotem nebo před domem. Je tam prostě takové to klasické, tak jakože ve městě když jdete a potkáte někoho, tak musí to být vyloženě známý, abyste se s ním zastavila a popovídala, ale tady v dědině to fakt jako je takové jako že – jééé, dobrý den a z kama ideš, kdes byla? A je to i takové, že třeba ti starší lidi, že si rádi popovídají, tam jak je vlastně ten domov pro seniory. Takže tam vždycky většinou když jsem chodila pro dcerku do školky, tak jako když jsem neměla čas, tak sem to mosela trošičku obejít, abych to stihla, protože tam mě vždycky zastavili. To není problém, to tak funguje pořád tak jako tak nějak na té dědině.

A co Horní Němčí, předháníte se?

Nee. Nee. Já bych řekla, že spolu tak nějak spolupracujeme a nevnímám nic takové, že by tam byly nějaké konflikty.

V souvislosti s tím hřbitovem mě napadá. Krade se tam?

No. Bývaly takové období, jednu dobu. Tam je to takové, jak se říká na větrné hůrce, prostě že tam jako hodně fouká vítr. Takže to spíš bylo možná o tom, že to prostě přefúklo někde k sousedovi. Že jsme to pak našli někde jinde. Ale jednu dobu to tam bylo. Pak bylo zjištěné, že chodívaly nějaké bandy, které opravdu kradly tu výzdobu a pak to někde prodávaly. Ale nebyl to nikdo z Dolněmčí. Bylo to tak, jako že jsme se dozvěděli, že kradli i v těch jiných okolních obcích, pak jsme se dozvěděli, že se tam ztrácely i jiné různé věci, ale ztrácely se většinou i že ukradli nějaké květináče před domem a tak, ale nebyli to jako lidi z Dolněmčí.

Takže tím, že se tam všichni částečně znáte, tak asi problémy s kriminalitou tam moc není, ne?

Nee, to jsou takové běžné záležitosti, spíš jsme vždycky tak jakože vnímali pozitivně i to, když, já nevím, to bylo loni předloni, jak nějaké auta jezdily. Bylo to i v novinách, že ve Starém Městě zaznamenali, že v Dolněmčí, že prostě nějakí lidé lákali děti do aut. Tak je si myslím dobré pro tu obec, že se tam nějak navzájem lidi znají a prostě když je tam nějaký takový cizí element, tak je to hned jako zaregistrované.

Vy bydlíte přímo v centru obce?

Na tom sídlišti Na Výsluní. Jo a vlastně rodiče tak jako vzdušnou čarou nahoře tak dvě stě metrů. Mají taky rodinný domek.

V souvislosti s tou farou – chodíte do kostela?

Občas. Dcerka bude vlani, teda vlani, už blbnu. Půjde k přijímání příští rok, takže tam je to takové náročnější ta příprava. Tam budem muset chodit častěji. Teď je to takové sporadické. Bud' v souvislosti s nějakou takovou událostí, většinou pohřby nebo prostě tak jako někdy, když je čas, tak jako zajdem do kostela.

Ale lidi kolem kostela jsou asi v obci hodně aktivní?

Ano. Je tam vlastně schola, ten schola, malá stolička pěvecký sbor, který mívá připravené většinou na Vánoce takové to představení.

Kdo to vede?

Lucka Pochylá, ona je učitelka v mateřské škole.

Je v obci ještě další nějaká aktivita, která by sdružovala většinu obyvatel?

Já bych řekla, že je to spíš o těch akcích. Prostě když jsou hody, tak je určitá část obyvatel, kteří jako samozřejmě buď jsou přímo účastníky, někdo to organizuje, někdo to sponzoruje. Prostě když jsou hody, tak jako celá dědina má hody, jo. A ať už se tam sjedou příbuzní a prostě se jde na ty krojované průvody a opravdu tam je hodně lidí ještě tady z okolních obcí a to je vidět, že ty lidi jsou prostě už jenom třeba když ten průvod jde kolem, tak jsou venku z domu a jakože se na to dívají, že se tak vlastně účastní. Já bych řekla, že to spíš jako, já nevím, nejsme fotbalisti. Nehraje fotbal, dcerka nechodí na fotbal, tak jako fotbal vidíme akorát z okna, my máme tak na dohled hřiště. Takže nechodíme. Bych řekla, že to je spíš tak jako zájmově a jinak jsou tu takové ty akce, jo. Třeba ten kostel taky, jo. Bývají ty různé, já nevím, tá na svatou Annu bývá pouť. A to už zase chodí jako lidi, účastní se poutě, kteří se pravidelně účastní tady nějakých těchto církevních svátků, těch akcí.

Čtete radniční zpravodaj?

Ano. Je to vlastně zpravodaj obce, kde jsou vlastně záznamy z těch zasedání obce, co se schválil, kdo co jako by vlastně potřeboval a jsou tam vlastně zprávy z mateřské školy, ze základní školy, různé fotografie. Takže vždycky tak jako mrkneme, co se děje v obci.

Prostě když přijde zpravodaj, tak jako člověk se tam většinou podívá, protože vždycky na nějaké akci jsme, tak se podívám, jestli tam nemáme nějaké fotky. A když je čas, tak člověk sedne a podívá se, co je nového.

Na zasedání chodíte?

Ne, s manželem nejsme v tom politickém dění nějak aktivní.

A k volbám chodíte?

Ano.

Zmínila jste obchod – jste spokojená s touto vybaveností v obci? Jezdíte na nákupy jinam?

Tak pro mě je to nejschůdnější vlastně zaběhnout tady do obchodu v průběhu přestávky, ale vím, že se to tam tak nějak udržuje. Tam vlastně je na náměstí Jednota, pak je tam obchod vlastně na tom Výsluní, kde měli trošičku existenční problémy v souvislosti s tím, že hodně lidí chodí do obchodu spíše v místě svého zaměstnání. Ale to už se tam tak domluvily ty ženy, které jsou třeba v důchodu – ne, musíme chodit k Daňkom, aby ten obchod tam zůstal. Snaží se je vlastně v tom podporovat. Oni zmenšili tu prodejnu, kdy omezili trošičku sortiment. Ale zas je to výhoda když člověk potřebuje. Samozřejmě není to na dojezd daleko, ať už Brod, Uherské Hradiště. Dneska sednete do auta a

Křižanová

skočíte všude možně, že. Ale tak když se nechce nikomu nikam jet, tak je to dobré, když sou tam poblíž. Když tam jdu do obcodu, tak se snažím tam nejít jen pro to, co sem tam vyloženě chtěla, ale i když vím, že tam tu věc koupím třeba dráž než bych ji koupila někde v supermarketu, tak prostě se snažím aspoň ten, nějakou útratu udělat. Abysme je nějak podpořili v té jejich aktivitě.

Ti majitelé jsou z obce?

Ještě jsou vlastně v produktivním věku, manželé Daňkovi, ale ten obchod už je tam jako strašně dlouho a tak jako byli by rádi, kdyby jim to vydrželo do důchodu. Jsou to rodilí Dolněmčané.

Takže se snaží, co to dá.

Dá se říct, že horko těžko by asi hledali nějakou jinou práci, museli by se dát někde zaměstnat. Už jsou oba dva tak jako, no ještě do důchodu mají možná daleko.

Za kulturou jezdíte i do Hradiště nebo jinam?

Říkám, jako podle času, spíš jsme takoví jako založením sportovní a já nevím, takové nějaké výlety, že jezdíme, dá se říct, po celé České Republice.

Máte v obci známé, se kterými trávíte volný čas?

Jo. Jo. Klidně i vezmem sousedě malého a vyrazíme.

Ještě mě napadlo, jak jste vzpomněla s tím obchodem, tak ona je tam možná tradice těch žen, které už jsou teda jako v důchodu, znají se, protože třeba tři spolu někde pracovaly a nebo se tak jenom spolu znají, protože tam spolu bydlí v okolí. Tak je tam taková tradice, manžel se už vždycky směje, že to je jak v supermarketu. Protože ony otvírají v sedm ráno v sobotu, ale ony už se tam sejdou ty ženy tak ve tři čtvrtě a oni už si počkají před tím obchodem a oni si povykládají. A když tam některá tam přijde těsně před sedmú, toš už kde si? Už sme si říkaly kde si, že už vyloženě na sebe čekají všechny, že prostě půjdou v sobotu ráno na ten nákup a tam si povykládají. V obchodě se všechno propobírá. To už vyloženě jako mamka si myslím, že nevynechává žádnú sobotu. Tam prostě to tak jako ty ženy, které tam pravidelně chodí.

Asi i tady tyto ženy jsou zapojeny do fungování obce a přípravy akcí?

Jo, bych řekla, ony tak babičky v rámci možností tak, jak to jde. Ale taky se určitě zapojí, protože oni zas mají ten pěvecký soubor, ty Tetičky. A zas tak jakože nám pomáhají i s těma dětma. Já nevím, kroje a když potřebujeme něco, teď třeba na tu notičku, tak některé babičky nám napekly.

I Dolněmčan doted' vedla paní Ježková, ta už je také v letech, ne?

Ano, ta paní Marie Ježková. Ona vlastně ještě semtam někdy tam zajde. Ale protože už toho fakt měla hodně a ona se stará o údržbu krojů, takže dycky, když se blíží nějaká taková akce, ty hody a ona to všechno pere. Já nevím, jestli jste tam měli někdy kroje, tak jako s těma krojama je strašně moc práce. Ona musí všechny ty výšivky vypárat, vypere to a pak to tam zase složí, našívá, vyšívá.

Máte kroj?

Křižanová

No, já jsem měla kroj svůj, ten bohužel, když babička byla taková už jako stará nemocná, tak některé taková dobrá duše ho zmařila. Ale tak jako dcerka má kroj a já pořád nějaký jakože čas si dělám, kdy jsem si nakupila materiál, že si ten kroj pro dcerku ušiju, ten druhý. Ale pořád na to nějak čas nezbývá. Někdy bych se tomu jako třeba ráda v budoucnosti věnovala, až třeba budu v tom důchodě (smích).

Baví vás to?

Jo.

Není to moc náročné?

No, určitě. Tak já jsem zatím šila jenom nějaké takové spodnice, ještě jsem se nepustila do žádných výšivek a tak, ale jako ráda hrozně šiju. Já jsem takový tvořivý tvor.

Máte se od koho?

Od té paní Ježkové. Ona říkala jako takhle abych si pohla, než mně umře (smích).

Platí, že má v obci každý doma kroj?

To možná bývávalo dřív, teďka fakt jako ona je taková zásobárna paní Ježková kdy, když někdo potřebuje ten kroj ať už třeba padesátníci, ti většinou chodijú v kroji, tak si to dopředu zamluví u ní a buď má teda na půjčení a když někdo chce, tak si ho třeba nechá třeba jakože mu ho ušije. Co mu chybí nějaké díly. A vím, že už si lidi nechali šít různě jako třeba někde jinde ten dolněmčanský kroj.

Ta tradice u vás ale asi trvá?

Ano, kroje jsou stejné. A moje babička vlastně ta jako vyšívala kroje, ta byla taková jako taky taková zásobárna. No a pak to tak nějak jako blbě dopadlo, že jsme téměř o všechno přišli no. Ale to už je o lidech jako prostě, my jsme tušili, kdo zřejmě to byl ta paní, ale tak jako to už nikdy nedokážete, že.

Dědíte kroje po generaci?

Ano. On vlastně to jde pořád jako donekonečna udržovat, zase se to jenom nějak vypere. Dá se třeba vyměnit některý z dílů, co je polorozpadlé, co už nejde třeba vyprat. Ale jako jo, dědí se to.

Jak často se na ty různé akce oblékáte kroje?

Jenom na ty akce. Jo, dá se říct na ty hody, to je takové... některé děti třeba jak je to přijímání, tak některé chtějí vlastně být v těch jakože v nevěstovských šatech bílých, společenských. A některé děti jdou v kroji, ale já bych řekla, že to je tak jedenkrát do toho roka. Pak ještě když bývají třeba dožínky.

Máte pocit, že i ti mladí/malí tady tu krojovou tradici udržují?

Já si myslím, že to je hodně o tom přístupu rodičů. Protože ono jako samozřejmě, dětem se to hrozně líbí. Když potom je nějaké vystoupení a teďka tam všichni tancují, jsou v tom kroji a prostě tak jako jsou tam v tom centru dění. A pak je vždycky vidět takový ten příliv maminek s těma dětma- já, oni tam chtěly tancovat, ty děti, že prostě rádi mají děti pohyb, tu hudbu. To už je vidět, že to dítě k tomu má nebo nemá vztah. To bych řekla, že spíš je takové individuální. A pak je to o tom spíš ty rodiče,

aby vytrvali v tom, že když vidím, že to dítě k tomu má vlohy, tak jako budu ho k tomu vést, budeme tam chodit. Ne, že si řekne a mně se tam nechce, protože ono to je taková běžná jako řeč toho dítěte, ale pak by nezůstalo u ničeho. Tak to je asi tak obecně těch kroužků, co se týče.

Ale je vidět, že ... máme tam málo kluků, těch malých tam asi teďka máme v Dolněmčánku jednoho – Pavlíka. Ten zbytek tak kluci tam někteří začali chodit a pak vlastně přestali, protože říkali, že se jim smáli, jo. Ti starší kamarádi. Že prostě je ztrapňovali, ty tam tancuješ v kroji. Takže je to spíš o tom názoru, ale pak je vidět zase třeba v tom starším Dolněmčanu, že jak už se tak nějak ten člověk, který už jako se stává dospělcem, tak si nějak utříbí ty svoje názory a prostě nenechá si do toho už nějak mluvit od těch kamarádu. A je vidět, že to tam jako pokračuje. To vidím, já nevím, jak třeba míváme to předvánoční koledování, to bývá taky krásná akce. To bývá taky velice pěkné. Musíte někdy do toho Dolněmčí přijet.